

OPTIE-EN ACTIEKEUZES

ABC-Kader

De **zelfdeterminatietheorie** stelt dat jongeren die autonoom gemotiveerd zijn met meer diepgang leren, hun leerproces beter kunnen sturen en aangenamer zijn in de klas. De moeite waard dus om eens te bekijken hoe we die autonome motivatie kunnen aanwakkeren.

Het **ABC van motivatie** geeft ons hiervoor handvaten. Door in te zetten op de basisbehoeften **autonomie**, **verbondenheid** en **competentie** op school en in de klas zullen we leerlingen autonoom kunnen motiveren.

Eén van de manieren om autonomie van leerlingen te versterken is door keuze in te bouwen. Hierbij kan er een onderscheid gemaakt worden tussen actiekeuzes en optiekeuzes.

Actie- en optiekeuze

Een optiekeuze gaat over het wat, een actiekeuze over het hoe.

Bij een optiekeuze geef je leerlingen inspraak door hen een optiemenu aan te bieden: bv. verschillende opdrachten rond verschillende thema's.

Een actiekeuze gaat over de manier waarop je bv. een opdracht uitvoert. Een actiekeuze laat toe om zelf je leerproces te bepalen, laat toe om keuzes te maken in verband met wanneer, hoe, met wie, hoe lang je aan een opdracht werkt.

OPTIEKEUZE	ACTIEKEUZE
Keuze uit een menu aan opties= wat -Verschillende huiswerkopdrachten -Verschillen thema's -Verschillende boeken	Keuze over hoe de taak wordt aangepakt -wanneer? -met wie? -in welke volgorde? -waar? -hoe lang? -hoe snel? -welke strategie?

Beide types keuze hebben een positief effect op de autonome motivatie, maar uit onderzoek blijkt dat het aanbieden van actiekeuzes de autonome motivatie nog meer triggert dan het aanbieden van optiekeuzes.

Het aanbieden van een actiekeuze kan ook een nuttige hefboom zijn om met moeilijk gedrag van leerlingen om te gaan. Moeilijk gedrag wijst niet per definitie op onwil om opgedragen activiteiten uit te voeren, maar leerlingen willen ze vaak anders uitvoeren.

Voorbeelden

Optiekeuzes

Meneer Verstraeten geeft leerlingen de keuze om een fashion-, techniek, kook- of een sportblog te analyseren op taalkundige kenmerken zoals spelling, grammatica en zinsbouw.

Mevrouw Broekmans neemt een bepaalde situatie als uitgangspunt om haar leerlingen over te laten schrijven: 'Een medeleerling wint op school een prijs voor gedicht van het jaar'. Leerlingen kunnen kiezen vanuit welk perspectief ze een brief schrijven naar de medeleerling (bv. Directie, ouder, leerling, dichter, journalist etc...)

Binnen een toets over Sparta en Athene, 2de jaar a-stroom, krijgen de leerlingen vragen per inhoudelijke categorie: begrippen, Athene, Sparta en democratie vroeger en nu. Per categorie kiezen de leerlingen 1 vraag. Zij kiezen voor een vraag met 1, 2 of 3 sterren, waarbij de sterren voor de moeilijkheidsgraad van de vraag staan. 1 ster is een gemakkelijke vraag en 3 sterren een moeilijke. Om te voorkomen dat leerlingen telkens voor een gemakkelijke vraag kiezen, moeten ze in totaal 8 sterren verzamelen. Jacobs, I. (2020).

Voor het vak Nederlands moesten de leerlingen van meneer Verbeken verschillende schrijfoopdrachten maken, verspreid over het schooljaar. Bij iedere opdracht komen steeds dezelfde criteria terug (inhoud, structuur, taalcorrectheid,...). Alle leerlingen krijgen in het begin van het jaar 1 rode en 1 blauwe joker, die ze elk 1 keer mogen inzetten. Zetten de leerlingen de rode joker in voor een bepaald criterium, dan worden er op dat criterium geen punten gezet. De blauwe joker betekent dat de punten voor het gekozen criterium verdubbeld worden. Struyven et al. (2019)

Actiekeuzes

Individueel en op eigen tempo mogen de leerlingen oefeningen maken via Boodwidgets. Wat ze in de klas niet hebben afgekregen, maken ze thuis verder af.

Voor Nederlands lezen mijn leerlingen 2 boeken per jaar. Voor de verwerking moeten de leerlingen hun mening op een gefundeerde manier kunnen geven. Ze mogen dit uitwerken op een zelfgekozen manier: een recensie, een toneelstukje, een filmpje. Ze kiezen er dus voor om hier veel of weinig tijd in te steken, samen te werken, creatief te zijn etc...

Leerlingen mogen in mijn lessen Aardrijkskunde geregeld kiezen of ze de oefeningen alleen of per twee maken.

Bronnen

Struyven, K., Gheysens, E., Coubregs, C., De Doncker, H., & De Neve, D. (2019).

Binnenklasdifferentiatie in de praktijk. Ieders leer-kracht realiseren. Leuven: Acco.

Jacobs, I. (2020). *Motiverend evalueren binnen het vak geschiedenis.* Bachelorproef Educatieve Bachelor Secundair onderwijs, PXL, Hasselt